

РАЗВІЦЦЁ САМАСТОЙНАСЦІ СТУДЭНТАЎ У ПРАЦЭСЕ ВЫВУЧЭННЯ ЗАМЕЖНАЙ МОВЫ

Сучасны этап развіцця нашага грамадства патрабуе падрыхтоўкі актыўных, творча мыслячых спецыялістаў, якія могуць арыентавацца ў складаных сітуацыях, самастойна знаходзіць новыя спосабы вырашэння прафесійных задач. Таму адной з умоў удасканалення вучэбна-выхавальнага працэсу ва ўніверсітэце з'яўляецца развіццё самастойнасці студэнтаў як важнай асабістай якасці будучага спецыяліста.

Псіхалага-педагагічныя даследаванні сведчаць аб тым, што ў працэсе самастойнай работы ў адзінстве выступаюць матывацыйны, змястоўна-аперацыйны і валявы кампаненты.

Матывацыйны кампанент самастойнасці характарызуецца становішчамі адносінамі асобы да дзейнасці, якую яна выконвае, ініцыятыўнасцю, зацікаўленасцю прадметам дзейнасці, імкненнем да яе ажыццяўлення.

Змястоўна-аперацыйны кампанент самастойнасці прадугледжвае валоданне агульнымі навыкамі працы, якія ўключаюць умснны ставіць сабе мэту, планаваць сваю дзейнасць, эфектыўна яе арганізоўваць валоданне рацыянальнымі метадамі і прыёмамі работы, здольнасць ажыццяўляць самакантроль на ўсіх этапах яе выканання. Неабходна асобна вызначыць інтэлектуальныя спосабы пазнання, г.зн. умсненна чалавечка аперываць пэўнымі мысліцельнымі аперацыямі (параўноўваць, аналізаваць, сінтэзаваць, вычляняць істотныя якасці прадметаў, абстрагуючыся ад другарадных, абагульняючых, знаходзіць галоўныя сувязі і адносіны паміж з'явамі).

Валявы кампанент самастойнасці праяўляецца ў імкненні і ўменні пераадолюваць цяжкасці.

Самастойнасць мае індывідуальны характар. Яна не ўяўляе сабой прыроджаную якасць асобы, таму яе неабходна развіваць. Праблема фарміравання самастойнасці студэнтаў павінна вырашацца з пазіцыі тэорыі дзейнасці, якая разрабавана псіхалагамі Б.Г.Ананьевым, Л.С.Выготкім, А.М.Лявонічыным, С.Л.Рубіншцінгам і інш. Дзейнасць падыход да вырашэння праблемы фарміравання гэтай маральнай якасці асобы будучага спецыяліста азначае, што заданы працэс павінен ажыццяўляцца ў актыўнай дзейнасці.

Адным са шляхоў развіцця самастойнасці студэнтаў у працэсе вывучэння замежных моў з'яўляецца выкарыстанне творчых заданняў міжпрадметнага характару, якія стымулююць

пазнавальныя і прафесіянальныя інтарэсы студэнтаў.

Выкарыстоўваючы тэрмін «творчасць заданне», мы маем на ўвазе заданні, якія дазваляюць кіраваць творчым узроўнем самастойнай пазнавальнай дзейнасці студэнтаў. Калі мы гаворым аб творчасці студэнтаў, то разумеем суб'ектыўную творчасць як «адкрыццё для сябе», таму што атрыманы рэзультат (прадукт) мае суб'ектыўную значнасць.

Характэрнымі асаблівасцямі творчых заданняў міжпрадметнага характару з'яўляюцца наступныя:

- прафесійная накіраванасць іх зместу, улічваючы профіль факультэта і спецыялізацыі студэнтаў;
- улік наяўных ведаў, ранейшага жыццёвага вопыту студэнтаў;
- наяўнасць праблемы, якая патрабуе вырашэння;
- навізна і практычная прафесійная значнасць задання;
- сама фармулёўка задання прадугледжвае ўключэнне студэнта ў канкрэтную пазнавальную дзейнасць пошукавага характару.

Янушкова Т.П.,
дацэнт

ХАРАКТАРЫСТЫКА ШМАТУЗРОЎНЕВАЙ СІСТЭМЫ ВЫШЭЙШАЙ АДУКАЦЫІ У КРАІНАХ ЗАХАДУ

Сістэма вышэйшай адукацыі ў краінах Захаду падрабязляецца на тры ступені.

Першая ступень дае агульную фундаментальную неспецыялізаваную падрыхтоўку. Навучанне на гэтай ступені працягваецца 3-4 гады і завяршаецца прысваеннем ступені бакалаўра. Для атрымання статусу спецыяліста выпускнікам трэба закончыць другую ступень.

Другая ступень навучання працягваецца 1-2 гады, і пасля яе заканчэння прысвойваецца ступень магістра, на гэтай ступені студэнты займаюцца па індывідуальных планах.

Трэцяя ступень прадугледжвае навучанне ў дактарантуры і абарону доктарскай дысертацыі. Вузкая спецыялізацыя пачынаецца менавіта на гэтай ступені. Тэрмін навучання 1-3 гады пасля другой ступені і прыкладна 5 год пасля першай.

У многіх краінах выкарыстоўваецца англа-амерыканская сістэма шматузроўневай адукацыі. Многія ўніверсітэты Захаду самі ўстанаўліваюць назвы кваліфікацыі, назвы ступеняў. Але ёсць краіны, якія прытрымліваюцца

жорсткай стандартызащы (Германія, Грэцыя, Швецыя, Японія).

Ва ўсіх варыянтах шматузроўневай сістэмы вышэйшай адукацыі першыя два гады з'яўляюцца агульнымі для шэрагу спецыяльнасцей. Падзел пачынаецца з трэцяга курса.

У Вялікабрытаніі пасля трох гадоў навучання прысвойваецца па гуманітарных навукх ступень бакалаўра мастацтваў (Bachelor of Arts, B.A.), па прыродазнаўчых - ступень бакалаўра навук (Bachelor of Science, B.Sc.). Ступень магістра навук не з'яўдзіцца вытрымліваецца: усё залежыць ад праграм, вучэбных планаў.

Наступнай ступенню ў Вялікабрытаніі з'яўляецца ступень доктара філасофіі (Doctor of Philosophy, Ph.D.). Каб атрымаць яе, бакалаўру трэба займацца тры гады, а магістру - два гады.

Ступень доктара навук (Doctor of Science, D.Sc.) - гэта найвышэйшая акадэмічная ступень. Яна прысуджаецца навукоўцам: не за дысертацыі, а на аснове сур'ёзных надрукаваных прац.

Вышэйшая адукацыя Японіі мае некаторыя нацыянальныя адрозненні. Па ўсіх спецыяльнасцях тэрмін навучання бакалаўраў складае 4 гады, акрамя медыцыны. Каб атрымаць ступень магістра, трэба займацца яшчэ два гады.

Французская сістэма шматузроўневай адукацыі распаўсюджана ў былых французскіх калоніях, а таксама ў такіх краінах, як Аўстрыя, Швейцарыя. Першыя два гады навучання на розных факультэтах універсітэтаў вядзецца па адной праграме. Пасля заканчэння другога курса і атрымання адпаведнага дакумента студэнты могуць працягваць вучобу на 3-м курсе свайго універсітэта, перайсці ў другі універсітэт або паступіць у вышэйшыя прафесійныя навучальныя ўстановы.

Пасля заканчэння трэцяга курса і атрымання адпаведнага дакумента «лісанс» студэнт мае права працягваць вучобу з гэтай атрымання дыплама «мэтрыз» або накінуць універсітэт і прэтэндаваць на пэўныя пасады.

Жмуроўская Л.Д.,
выкладчык

ВЫКАРЫСТАННЕ РЭФЕРЫРАВАННЯ Ў САМАСТОЙНАЙ РАБОЦЕ СТУДЭНТАЎ УНІВЕРСІТЭТА КУЛЬТУРЫ

З кожным годам расце паток інфармацыі, неабходнай для ўзбраення спецыяліста. Гэта патрабуе новага падыходу да арганізацыі педагагічнага працэсу ў ВНУ і якаснага ўзаемадзеяння выкладчыка і студэнта, ператварэння яго з пасіўнага акумулятара ведаў у актыўнага ўдзельніка вучэбнага працэсу. У сувязі з гэтым

узрасце роля самастойнай работы, у працэсе якой рэалізуюцца галоўныя дыдактычныя прынцыпы: лагнавальная шкаваць, актыўнасць, самастойнасць, творчая зацікаўленасць і інш.

Самастойная работа па замежных мовах можа выкарыстоўвацца ў працэсе работы з вуснымі і пісьмовымі формамі мовы, а таксама навучання граматыцы і лексіцы. Наш выбар рэферыравання як эфектыўнага спосабу самастойнай работы ў ВНУ абумоўлены дзвюма галоўнымі прычынамі:

1) рэферыраванне найбольш поўна адпавядае задачам самастойнай работы, перш за ўсё мы маем на ўвазе набыццё ведаў шляхам асабістых пошукаў і дзякуючы актыўнасці навучэнцаў;

2) чытанне, а разам з тым і рэферыраванне займаюць цэнтральнае месца ў навучанні студэнтаў ВНУ (яму адводзіцца каля 60% аўдыторных заняткаў).

Для правільнай арганізацыі вучэбнага працэсу мы вызначылі этапы самастойнай работы, з якімі былі азіёмлены навучэнцы. Адна-часова намі былі распрацаваны метады кіравання самастойнай работай і кантролю за ёй, без чаго нельга вызначыць ступень атрымання ведаў, уменняў і навыкаў. Асабліва ўвага адводзілася першапачатковаму этапу навучання, у працэсе якога закладаліся асновы навучання рэферыраванню і выпрацоўвалася звычка да самастойнай работы. Навучанне рэферыраванню пачыналася з фарміравання ўменняў і навыкаў дыферэнцыяцыі тэкставага матэрыялу.

Для гэтай мэты былі падабраны тэксты аб будучай спецыяльнасці студэнтаў з шэрагам заданняў да іх. Гэтыя заданні ўключалі практыкаванні па вызначэнню тэмы тэксту, па разуменню яго ядра і загалова. Потым прапанаваліся практыкаванні, якія забяспечвалі асэнсаванне галоўнай і далатковай інфармацыі, лагічнай паслядоўнасці развіцця дзейнасці ў тэксце і адначасова давалі магчымасць ажыццявіць кантроль па асэнсаванні структуры тэксту. Гэта былі ў асноўным практыкаванні па знаходжанню галоўнай ідэі тэксту па ключавых сказах. Практыкаванні і заданні далгенага этапу будаваліся на аснове тэсту множнага выбару ў выглядзе правільных і няправільных адказаў. Кантроль вучэбнай дзейнасці ажыццяўляўся пры дапамозе ключоў самаправеркі.

Навучанне непасрэдным прыёмам рэферыравання ўключала заданні па сінтэзу і аб'гульчэнню тэкставага матэрыялу. Цэнтральнае месца ў навучанні займалі практыкаванні па моўнаму афармленню абгульчальнай ідэі. На заключным этапе прапанаваліся артыкулы з замежнай навуковай літаратуры. Матэрыял атрыманых рэфератаў можна выкарыстоўваць пры напісанні курсавых і дыпломных работ па спецыяльнасці студэнтаў.